

HISTÓRIA A ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA LETECKÉHO

OSNOVA

- vývoj leteckého práva v období do začiatku 20.storočia
- vývoj leteckého práva v období rokov 1919- 1944
- vývoj leteckého práva v období po roku 1944
- pramene a princípy medzinárodného práva leteckého

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ DO ZAČIATKU 20. STOROČIA

- 1784** - nariadenie parížskej polície zakazujúce lety balónov bez špeciálneho povolenia
- 1874** - Bruselská deklarácia o právnom štatúte vzduchoplavcov
- vytvorená ako následok právneho riešenia použitia balónov počas francúzsko-pruskej vojny v rokoch 1870-1871
 - riešila právne postavenie posádky balóna zajatej nepriateľom
 - nikdy nevstúpila do platnosti
- 1889** - prvý aeronautický kongres
- posúdil otázky vlastníckeho práva k balónom
 - zodpovednosti vzduchoplavcov
 - záchrany balónov a ich posádok

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ DO ZAČIATKU 20. STOROČIA

1899 - Haagska konferencia

Dohovor o zákonoch a obyčajach pozemnej vojny

- prevzal do svojich ustanovení deklaráciu o právnom štatúte vzduchoplavcov

Deklarácia o zákaze vrhania striel alebo výbušných látok z balónov

1905 - založenie Medzinárodnej leteckej federácie (FAI)

1909 - Výnos o letoch cudzích lietadiel s úlohou:

- vytvoriť podmienky pre rozvoj medzinárodnej leteckej dopravy
- zaistenie bezpečnosti a ochrany suverénnych štátov pred vonkajšími zásahmi

1910 - Parížska diplomatická konferencia (19 krajín)

riešenie problémov leteckého práva v medzinárodnom meradle

Medzinárodný dohovor o letectve

neúspešná pre rozpor v oblasti definovania právneho režimu vzdušného priestoru

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ DO ZAČIATKU 20. STOROČIA

- 1913** - medzinárodná dohoda (Francúzsko – Nemecko) o režime vzdušného priestoru určovala, že:
- vojenské lietadlá druhej strany môžu uskutočňovať lety nad cudzím územím len na základe povolenia druhej strany
 - lety nevojenských lietadiel sa povoľovali tak, že príslušný orgán druhej strany vydal osvedčenie o práve na let
- 1914** - mnohé, hlavne neutrálne krajiny deklarovali svoju neutralitu
1918 aj na vzdušný priestor (Švajčiarsko, Holandsko, Švédsko, Nórsko)
- deklarácie zdôrazňovali skutočnosť, že prelety vojenských lietadiel narušujú ich suverenitu a tieto krajiny prijímú proti narušiteľom akékoľvek adekvátne opatrenia
 - bojujúce strany toto prehlásenie nespochybnili a vytvorili tak obyčajové medzinárodné právo
- 1919** - Parížska konferencia

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ ROKOV 1919 – 1944

1919 - **Parížska konferencia**

Hlavnou úlohou bolo prerokovať otázky:

- právneho systému v oblasti letectva
- o vzdušnom priestore
- letov nad cudzím územím

Hlavnou ideou sa stal:

- princíp suverenity nad vlastným územím, ktorý uznalo aj Francúzsko.

Hlavným schválený dokument:

Zmluva o úprave letectva (Parížsky dohovor)

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ ROKOV 1919 – 1944

Zmluva o úprave letectva (Parížsky dohovor) (8 kapitol – 43 článkov)

Kapitola I. Základné princípy

Článok 1 každý štát má úplnú a výlučnú suverenitu nad vzdušným priestorom nad vlastným územím

Článok 2 právo pokojného preletu cudzích lietadiel nad územím druhých štátov

Kapitola II. Štátna príslušnosť lietadiel

Kapitola III. Osvedčenie o spôsobilosti a schopnosti

Kapitola IV. Prípustnosť leteckej dopravy nad cudzím územím

Kapitola V. Pravidlá sponzorovania pri odlete, v priebehu prevádzky a pristáti

Kapitola VI. Zakázaná preprava

Kapitola VII. Lietadlá signatárskych štátov

Kapitola VIII. Medzinárodná komisia pre civilné letectvo

Článok 34 zakladá **Medzinárodnú komisiu pre civilné letectvo (CINA)**, ktorá bola oprávnené riešiť otázky aplikácie zmluvy, jej zmien a doplnkov

PRÍLOHY (8)

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ ROKOV 1919 – 1944

Zmluva o úprave letectva (Parižsky dohovor)

Je ustanovenia boli prevzaté aj do:

- Iberoamerický dohovor (1926)
- Panamerický dohovor o odchodnom letectve (1928)
- Zákon o letectví č.172/1925 Sb.
- Vládní nařízení č.148/1934 Sb. předpisy o cizozemských letadlech

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ ROKOV 1919 – 1944

1928 - Havanská konferencia

Hlavnou úlohou bolo :

- zjednotiť medzinárodné dohovory v krajinách amerického kontinentu
- prevziať ustanovenia Parížskeho dohovoru nesignatárskymi krajinami

Hlavný schválený dokument:

Panamerický dohovor o obchodnom letectve (Havanský dohovor)

Išlo o prepis Parížskeho dohovoru s dôrazom na základné princípy ako sú:

- princíp plnej suverenity a kontroly vzdušného priestoru
- právo voľného preletu vzdušného priestoru iného zmluvného štátu bez medzipristátia
- ustanovenia o lietadlách signatárskych štátov
- ustanovenia regulujúce zakázané predmety na palubách lietadiel
- povinnosť registrácie a označenia lietadiel

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ ROKOV 1919 – 1944

1929 - Varšavská konferencia

Hlavnou úlohou bolo:

- zjednotiť medzinárodné dohovory týkajúce sa:
 - prepravy osôb, batožiny, tovaru
 - zodpovednosti za poskytovanie týchto služieb

Hlavný schválený dokument:

Dohovor o zodpovednosti v leteckej preprave (Varšavský dohovor)

Upravoval právny režim regulujúci medzinárodnú zodpovednosť leteckých dopravcov v prípade spôsobenia škody, omeškania alebo straty prepravovaného tovaru.

Obsahoval 5. kapitol - 41. článkov:

- pôsobnosť – definície
- prepravná dokumentácia
- zodpovednosť prepravcu
- ustanovenie o kombinovanej preprave
- všeobecné a záverečné ustanovenia

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ ROKOV 1919 – 1944

Dohovor o zodpovednosti v leteckej preprave (Varšavský dohovor)

Dokument mal v dobe platnosti dva dodatky:

- Haagsky protokol (1955)
- Montrealský protokol č.4 (1975)

V plnej miere ho nahradil:

**Medzinárodný dohovor pre zjednotenie niektorých pravidiel
medzinárodnej leteckej prepravy (Montrealský dohovor - 1999)**

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ ROKOV 1919 – 1944

- 1933** - Dohovor o zjednotení niektorých pravidiel o náhrade škody spôsobenej tretím osobám alebo majetku na zemi cudzími lietadlami (Rím)
- 1938** - Dohovor o zjednotení niektorých pravidiel týkajúcich sa pomoci a záchrany lietadiel alebo lietadlami na mori (Brusel)
- 1944** - Chicagská konferencia

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

1944 - Chicagská konferencia

Hlavnou úlohou bolo:

- prehodnotiť ustanovenie doteraz platných medzinárodných dohovorov a zmlúv na základe získaných poznatkov

Ekonomicky silnejúce USA mali snahu na základe nimi presadzovaného princípu *slobody vzduchu* zmeniť medzinárodné letecké právo vychádzajúce z Parížskeho dohovoru (USA neboli nikdy jeho signatárom), proti čomu sa razantne postavili Veľká Británia, Kanada, Nový Zéland

Obsahovo preberá všetky dokumenty a ustanovenia Parížskeho dohovoru

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

1944 - Chicagská konferencia

Rokovanie sa nieslo v duchu 9 zásad:

- zabezpečiť bezpečný a usporiadaný rozvoj medzinárodného civilného letectva na celom svete
- podporovať projekty a stavby lietadiel a ich prevádzku pre mierové účely
- podporovať rozvoj leteckých liniek, letísk a leteckých zariadení pre medzinárodné civilné letectvo
- zabezpečovať potreby ľudu celého sveta na bezpečnú, pravidelnú, účinnú a hospodárnu leteckú dopravu
- zabraňovať hospodárskym stratám vyvolaných nerozumnou súťažou
- zabezpečovať, aby sa rešpektovali práva členských štátov a aby sa každý zmluvný štát mal rovnakú možnosť vykonávať medzinárodnú leteckú dopravu
- zabraňovať diskriminácii zmluvných štátov
- napomáhať bezpečnosti letov v medzinárodnej leteckej prevádzke
- napomáhať všeobecne rozvoju medzinárodného letectva vo všetkých smeroch

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

1944 - Chicagská konferencia

Hlavné schválené dokumenty:

Záverečný akt

Dočasná dohoda o medzinárodnom civilnom letectve

(prijalo 34 krajín)

Dohovor o medzinárodnom civilnom letectve (Chicagský dohovor)

(prijalo 38 krajín vrátane ČSR)

Dohody o tranzite medzinárodných leteckých dopravných služieb (dohody o dvoch „leteckých slobodách“)

(prijalo 26 krajín vrátane ČSR)

Dohody o medzinárodnej leteckej doprave (dohody o piatich „leteckých slobodách“)

(prijalo 11 krajín)

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

Dočasná dohoda o medzinárodnom civilnom letectve

Platila: 6.6.1945 – 4.4.1947 kým nenadobudol platnosť
Dohovor o medzinárodnom civilnom letectve
(Chicagský dohovor)

Definovala: organizáciu PICA O (Provisional International Civil Aviation Organization),
ktorá plnila dočasne úlohu ICAO

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

Dohovor o medzinárodnom civilnom letectve (Chicagský dohovor)

Sú tu zakotvené ustanovenia upravujúce vzťahy medzi štátmi v oblasti medzinárodného civilného letectva.

Prebral ustanovenia Parížskeho dohovoru, ako je napríklad Úplná a výlučná suverenita (zvrchovanosť) nad vzdušným priestorom nad svojim štátnym územím (čl.1).

Celkovo má 4. Časti – XXII hláv – 96 článkov

- I. Lietanie
- II. Medzinárodné organizácie pre civilné letectvo
- III. Medzinárodná letecká doprava
- IV. Záverečné ustanovenia

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

Dohody o tranzite medzinárodných leteckých dopravných služieb (dohody o dvoch „leteckých slobodách“)

Definuje výsady, ktoré má poskytovať jedna strana druhej pri preletoch územia a pri neobchodných pristátiach lietadiel jedného štátu na území druhého štátu.

Na základe tejto zmluvy môže každý štát:

- určiť leteckú cestu, ktorú musí nad jeho územím sledovať každá medzinárodná letecká spoločnosť, ako aj letiská, ktoré môžu byť pre medzinárodnú prevádzku používané
- ukladať alebo dovoliť, aby boli uložené medzinárodným leteckým spoločnostiam spravodlivé a primerané poplatky za používanie letísk a iných leteckých zariadení, nie však vyššie ako sú kladené domácim lietadlám

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

Dohody o medzinárodnej leteckej doprave (dohody o piatich „leteckých slobodách“)

Definuje výsady pri pravidelnej medzinárodnej leteckej doprave známe ako päť slobôd vo vzduchu:

- **sloboda - právo** preletu územia druhej zmluvnej strany bez medzipristátia
- **sloboda - právo** pristávať na území druhej zmluvnej strany pre neobchodné účely (doplnenie LPHM)
- **sloboda - právo** vykladať na území druhého zmluvného štátu cestujúcich, tovar, poštu naložených na území, kde je lietadlo registrované
- **sloboda - právo** nakladať na území druhého zmluvného štátu cestujúcich, náklad a poštu určenú do štátu, kde je lietadlo registrované
- **sloboda - právo** nakladať na území zmluvného štátu cestujúcich, náklad a poštu určenú na územie tretieho štátu a vykladať na území zmluvného štátu cestujúcich, náklad a poštu z územia tretieho štátu.

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

1946 - Bermudská konferencia I.

Bilaterálna dohoda medzi USA a Veľkou Britániou s cieľom:

- vymedziť a určiť obmedzený počet trás prevádzkovaných americkými a britskými leteckými spoločnosťami v súlade s zásadou voľnej konkurencie
- regulovať piatu slobodu

1952 - Rímska zmluva

Medzinárodná zmluva o odškodňovaní škôd spôsobených prevádzkou lietadiel voči tretím osobám alebo na zemi (ČSR k nej nikdy nepristúpila)

1953 - Ženevská zmluva

Cieľom zmluvy je zjednodušenie financovania nákupu lietadiel používaných v medzinárodnej leteckej doprave pomocou úverov zaistením záložným alebo iným právom

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

1963 - Tokijská zmluva

Medzinárodná zmluva hovoriaca o trestných a niektorých iných činoch spáchaných na palube lietadla.

Protiprávne zmocnenie sa lietadla ešte nie je definované ako trestný čin.

1970 - Haagska zmluva

Prísne vymedzila čin protiprávneho zmocnenia sa lietadla a definovala ho ako trestný čin. Zaviazala zmluvné strany prijať pre tento čin prísne opatrenia.

1971 - Montrealská zmluva

Zmluva o potlačovaní protiprávných činov ohrozujúcich bezpečnosť civilného letectva.

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

1977 - Bermudská konferencia II.

Bilaterálna dohoda medzi USA a Veľkou Britániou s cieľom renegociácie prvej dohody.

Reštriktívne vymedzila kapacitné obmedzenie letov a určila dve britské (*British Airways, Virgin Atlantic*) a dve americké letecké spoločnosti (*American Airlines, United Airlines*), ktoré môžu lietať z Heathrow do USA.

Výnimku majú len *Air India* a *Kuwait Airways* na trase Heathrow - New York JFK.

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

1999 - Medzinárodný dohovor pre zjednotenie niektorých pravidiel medzinárodnej leteckej prepravy (Montrealský dohovor)

Hlavnou úlohou bolo :

- aktualizácia zastaraného Varšavského dohovoru
- zvýšenie kompenzačných súm v prípade odškodňovania
- ustanovenia dvojstupňového systému odškodnenia v prípade smrti alebo zranenia cestujúcich
 - za škodu 100.000 SDR (118.900 euro) zodpovedá prepravca
 - za škodu nad 100.000 SDR prepravca nezodpovedá ak škoda nevznikla činnosťou prepravcu
- povinnosť prepravcu poskytnúť úhradu kompenzácie vopred a vedenia konania v krajine pobytu poškodeného

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

2001 - 33.zasadnutie Zhromaždenia ICAO (Montreal)

Hlavnou úlohou bolo:

- určiť základné smery mnohonárodnej spolupráce členských krajín ICAO v právnej oblasti
- riešiť problém dosahu iných zmlúv na Chicagský dohovor ako sú:

Dohovor OSN o morskom práve (1982)

V dobe vzniku Chicagského dohovoru táto zmluva ešte neexistovala a upravuje režim letu nad rôznymi oblasťami mora.

Incidenty závažné pre medzinárodné letecké spoločenstvo a neupravené existujúcimi právnymi normami

Rieši problematiku adekvátneho spôsobu riešenia incidentov na palube lietadla

Modernizácia Dohovoru o škodách spôsobených cudzím lietadlom tretím osobám na zemi (Rímsky dohovor - 1952)

Jeho hlavnou úlohou je potreba rozlíšiť zodpovednosti prevádzkovateľa za škody spôsobené bežnou prevádzkou lietadla od škôd spôsobených následkom činu protiprávneho zasahovanie do prevádzky

VÝVOJ LETECKÉHO PRÁVA V OBDOBÍ PO ROKU 1944

2005 - 5. Celosvetová konferencia o leteckej doprave(Montreal)

Hlavnou úlohou bolo:

- dať do súladu ekonomické potreby liberalizácie leteckej dopravy
- riešiť problémy medzi tendenciou liberalizácie a modelom dvojstranných zmlúv o leteckej doprave.

PRAMENE A PRINCÍPY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA LETECKÉHO

Základné

- medzinárodná zmluva
- medzinárodná obyčaj
- všeobecné právne princípy

Pomocné

- doktrína medzinárodného práva
- zásady medzinárodného práva

PRAMENE A PRINCÍPY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA LETECKÉHO

Základné

- medzinárodná **zmluva**
- medzinárodná **obyčaj**
- všeobecné právne princípy

Medzinárodná zmluva je dohoda dvoch alebo viacerých subjektov medzinárodného práva, ktorá má medzinárodno-právne účinky a riadi sa medzinárodným právom.

Medzinárodné obyčaje, týkajúce sa medzinárodných zmlúv, boli kodifikované a doplnené vo Viedenskom dohovore o zmluvnom práve z roku 1969. Tento dohovor sa ale týka len zmlúv uzavretých písomnou formou. Na iné zmluvy sa stále aplikujú medzinárodné obyčaje.

PRAMENE A PRINCÍPY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA LETECKÉHO

Základné

- **medzinárodná zmluva**
 - medzinárodná obyčaj
 - všeobecné právne princípy
-
- **Parížsky dohovor (1919)**
 - **Varšavský dohovor (1929)**
 - **Chicagsky dohovor (1944)**

PRAMENE A PRINCÍPY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA LETECKÉHO

Základné

- medzinárodná zmluva
 - **medzinárodná obyčaj**
 - všeobecné právne princípy
-
- zachovanie právomoci (jurisdikcie) štátu voči lietadlám zapísaným do jeho leteckého registra a to aj za hranicami štátu;
 - povinnosť pomoci lietadlám v tiesni, vrátane priznania práva týmto lietadlám vletieť do vzdušného priestoru nad územím cudzieho štátu
 - medzinárodná zdvorilosť

PRAMENE A PRINCÍPY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA LETECKÉHO

Základné

- medzinárodná zmluva
- medzinárodná obyčaj
- **všeobecné právne princípy**

- štandardy (normy)
- odporúčania (odporúčenia získané praxou)
- všeobecné postupy (značky, skratky, administratíva)

POUŽITÁ LITERATÚRA

Autor	Publikácia	ISBN	kapitola
ČAPEK Jan, KLÍMA Richard, ZBÍRALOVÁ Jaroslava	Civilní letectví ve světle práva	80-86199-95-9	1

Vaše
otázky
prosím ?!?